

Атаманов О. М. – аспірант кафедри досудового розслідування навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7637-6392>

Вручення письмового повідомлення про підозру як невід'ємна складова притягнення особи до кримінальної відповідальності

Метою статті є аналіз кримінального процесуального законодавства України щодо інституту вручення письмового повідомлення про підозру як невід'ємної складової здійснення повідомлення особі про підозру для визначення актуальних теоретичних і практичних проблем законодавства, а також надання пропозицій щодо їх розв'язання. **Методологія.** З огляду на поставлену мету, специфіку об'єкта й предмета дослідження, обрано методологічний інструментарій. Під час дослідження використано систему методів наукового пізнання: формальної логіки (абстрагування, аналогію, дедукцію, індукцію, синтез) – для з'ясування змісту досліджуваного питання; метод системного аналізу – для окреслення напрямів удосконалення кримінального процесуального законодавства України; теоретичний – у процесі вивчення наукової та навчально-методичної літератури. **Наукова новизна** публікації полягає в системному аналізі кримінального процесуального законодавства України та визначенні теоретичних і практичних проблем, без подолання яких процесуальна діяльність сторони обвинувачення під час вручення письмового повідомлення про підозру як невід'ємної складової здійснення повідомлення особі про підозру не буде відповідати завданням кримінального провадження та гарантіям, визначеним міжнародними договорами. На підставі результатів дослідження сформульовано **висновки:** 1) «вручення повідомлення про підозру» охоплює низку процесуальних дій, що послідовно мають бути виконані слідчим або прокурором, які умовно поділено на етапи. Водночас існує категорія осіб, щодо яких процесуальна форма повідомлення їм про підозру має певну специфіку, тобто запроваджено додаткові, порівняно з главою 22 Кримінального процесуального кодексу України, гарантії, що надає держава; 2) належним підтвердженням отримання особою письмового повідомлення про підозру або ознайомлення з його змістом іншим шляхом можна вважати лише: а) розпис особи безпосередньо в письмовому повідомленні про підозру в день його складення; б) розпис особи про отримання письмового повідомлення про підозру, зокрема на поштовому повідомленні; в) відеозапис вручення особі письмового повідомлення про підозру; г) будь-яке підтвердження факту вручення особі письмового повідомлення про підозру або ознайомлення з його змістом; д) надіслання письмового повідомлення про підозру на електронну пошту особи у випадку, передбаченому ч. 2 ст. 136 Кримінального процесуального кодексу України; 3) особа, якій не вручено первинне письмове повідомлення про підозру, навіть за належного вручення письмового повідомлення про нову підозру або зміну раніше повідомленої підозри, не є підозрюваним; 4) у законі чітко не передбачено вручення письмового повідомлення про підозру виключно тим, хто його склав, однак вручати письмове повідомлення про підозру має право лише уповноважений процесуальним законом або оформленим у процесуальний спосіб дорученням суб'єкт.

Ключові слова: підозра; повідомлення; повідомлення про підозру; підозрюваний; письмове повідомлення про підозру; вручення письмового повідомлення про підозру.

Вступ

Завданнями кримінального провадження, зокрема досудового розслідування як його стадії, є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного й неупередженого розслідування та судового розгляду, щоб кожен, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження було застосовано належну правову процедуру (ст. 2, п. 5 ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI (далі – КПК України)).

Після прийняття 2012 року нового КПК України, попри численні зміни, внесені в подальшому його практичному застосуванні, останній містить недоліки нормативно-правового регулювання. Значущим питанням є відсутність чіткого розуміння поняття інституту повідомлення про підозру та невід'ємної її складової – вручення письмового повідомлення про підозру, що зумовлює варіативність тлумачення відповідних норм сторонами кримінального провадження та судом, а також неоднозначність їх практичної реалізації.

Інститут повідомлення про підозру одразу викликав жваву дискусію серед науковців. Деякі аспекти у своїх роботах досліджували такі вчені, як: Ю. П. Аленін, А. В. Андрейчук, Є. В. Воротинцев, В. Г. Гончаренко, І. В. Гловюк, В. О. Гринюк, Л. М. Гуртієва, І. В. Єрьоменко, І. Г. Івасюк, О. В. Іващенко, О. В. Капліна, Л. М. Лобойко, Т. В. Лукашкіна, М. А. Погорєцький, І. В. Рогатюк,

О. В. Расторгуєв, Х. Р. Слюсарчук, О. Ю. Татаров, Л. Д. Удалова, І. А. Щербак та ін.

Безпосередньо врученню письмового повідомлення про підозру були присвячені дослідження О. З. Гладуна, Д. М. Говорун, В. О. Гринюка, Л. М. Гуртієвої, І. В. Єрьоменко, О. В. Зелінського, І. В. Рогатюка, О. М. Посвистака, О. Ю. Татарова, О. І. Тищенко, В. А. Шкелебей, І. А. Щербак та ін. На дисертаційному рівні зазначений інститут досліджувала О. В. Фараон.

Попри значні здобутки в реформуванні кримінального процесуального законодавства та наближення його до високих європейських стандартів, на сьогодні актуальною залишається низка проблемних питань, які (пов'язані з процесуальною діяльністю сторони обвинувачення під час повідомлення особі про підозру, зокрема за такої невід'ємної складової як вручення письмового повідомлення про підозру, у зв'язку з чим потребують подальшого наукового осмислення й визначення шляхів їх подолання.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є здійснення комплексного наукового аналізу кримінального процесуального законодавства України в частині процесуальної діяльності сторони обвинувачення під час вручення письмового повідомлення про підозру для визначення актуальних теоретичних і практичних проблем українського законодавства та надання пропозицій щодо їх розв'язання.

Виклад основного матеріалу

Інститут повідомлення про підозру було закріплено в новому КПК України нещодавно. Під час формулювання норм, які його регламентують, зокрема осіб, щодо яких здійснюють особливий порядок кримінального провадження, законодавець порушив правила юридичної техніки – одночасно оперує різними термінами: «повідомлення про підозру», «складення письмового повідомлення про підозру», «вручення письмового повідомлення про підозру» та «здійснення повідомлення про підозру», що зумовило їх неоднозначне тлумачення науковцями, сторонами кримінального провадження й судом під час правозастосовної діяльності. Подальші зміни, яких зазнав цей інститут, не усунули окреслених розбіжностей, тому досі він є предметом дослідження науковців (Atamanov, 2019, p. 65).

Після прийняття нового КПК України суттєво змінилися порядок набуття особою статусу підозрюваного, процес повідомлення про підозру, підозра трансформувалася в обвинувачення та саморозуміння місця інституту підозри в кримінальному процесі.

Здійснивши аналіз наукових джерел і положень КПК України, можна дійти висновку, що є

кілька значень категорії «повідомлення про підозру»: процесуальна діяльність, зміст якої полягає в складанні слідчим або прокурором письмового повідомлення про підозру та його врученні особі відповідно до ст. 276–279 КПК України; процесуальне рішення; процесуальна дія; інститут кримінального процесуального права; етап стадії досудового провадження та форма повідомлення; етап досудового розслідування; перший етап формування державного обвинувачення; первинна форма обвинувальної діяльності щодо конкретної особи (Hryniuk, 2017, p. 20).

Зокрема, Ю. П. Аленін, І. В. Гловюк, Л. М. Гуртієва, О. В. Капліна, Т. В. Лукашкіна, І. А. Щербак обстоюють думку, що категорію «повідомлення про підозру» в КПК України вживають умовно у двох значеннях.

Аналізуючи цю категорію, Ю. П. Аленін та І. В. Гловюк на підставі узагальнення позицій процесуалістів дійшли висновку, що повідомлення про підозру слід розглядати як процесуальний акт-документ і процесуальну процедуру (Alenin, & Hloviuk, 2014, p. 162). У цьому сенсі Т. В. Лукашкіна виокремлює «повідомлення про підозру в значенні документа» й «повідомлення про підозру як дію» (Hurtiieva, & Lukashkina, 2016). Таку позицію поділяє також Л. М. Гуртієва (Hurtiieva, 2017).

Структура та зміст положення глави 22 КПК України також дають підстави дійти висновку щодо подвійного змісту повідомлення про підозру, оскільки в ст. 276, 278 КПК України стосовно підстав і процесуального порядку повідомлення про підозру закріплено зміст останнього як процедури, а в ст. 277 КПК України – як процесуального документа, що має відповідну форму та зміст (Shcherbak, 2019, p. 416; Shcherbak, 2019, 1(37), p. 103).

З цього приводу О. В. Капліна слушно зазначає, що документ повідомлення про підозру вважають особливим видом процесуального повідомлення в кримінальному провадженні, тобто процесуальним документом, який є результатом інтелектуальної діяльності спеціально уповноважених осіб (слідчого, прокурора) з оцінки досудових доказів на предмет їх відповідності й допустимості та може спричинити юридичні наслідки для учасників провадження в разі дотримання вимоги щодо строків, процедури та суб'єктного складу осіб, які здійснюють його вручення (Karłina, 2017). Аналогічний погляд поділяє О. М. Посвистак (Posvystak, 2019).

Обстоюємо також думку щодо подвійного змісту поняття «повідомлення про підозру» в учиненні кримінального правопорушення. Відповідно до КПК України, його вживають у двох значеннях:

а) для позначення відповідного процесуального акта (рішення), складеного прокурором – процесуальним керівником або слідчим, який

визначений (призначений) керівником органу досудового розслідування для здійснення досудового розслідування в кримінальному провадженні, а складене слідчим повідомлення про підозру набирає юридичної сили лише після погодження його прокурором; повідомлення про підозру як процесуальний акт (рішення) має містити відомості, вичерпний перелік яких окреслено в ст. 277 КПК України;

б) для позначення відповідного комплексу процесуальних дій (порядку), умовно «вручення» особі письмового повідомлення про підозру в учиненні нею кримінального правопорушення; повідомлення про підозру як комплекс процесуальних дій (порядок) не вичерпується нормами ст. 278 КПК України, а впливає зі змісту інших норм кримінального процесуального законодавства та практики його застосування.

Оскільки метою цієї статті є обґрунтування пропозицій з удосконалення процедури повідомлення про підозру саме під час вручення письмового повідомлення про підозру, проаналізуємо теоретичні та практичні аспекти процесуальної діяльності сторони обвинувачення під час вручення особі письмового повідомлення про підозру як невід'ємної складової здійснення повідомлення особі про підозру.

Деякі питання забезпечення прав особи під час повідомлення про підозру або затримання за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення також досліджували вітчизняні науковці (Yednak, Vitiuk, Krut, & Grokholskyi, 2020, p. 423-428).

Водночас складене та вручене письмове повідомлення про підозру, що обов'язково має ґрунтуватися на отриманих у передбаченому кримінальним процесуальним кодексом порядку фактичних даних – доказах, яке трансформується в обвинувальний акт, визначає межі судового розгляду.

Отже, письмове повідомлення про підозру має бути обґрунтованим. Визначення терміна «обґрунтована підозра» закріплено в рішеннях Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), практику якого в кримінальному провадженні застосовують відповідно до ч. 2 ст. 8 та ч. 5 ст. 9 КПК України. Зокрема, в п. 175 рішення по справі «Нечипорук і Йонкало проти України» (заява № 42310/04) від 21 квітня 2011 року зазначено: «Суд повторює, що термін «обґрунтована підозра» означає, що існують факти або інформація, які можуть переконати об'єктивного спостерігача в тому, що особа, про яку йдеться, могла вчинити правопорушення (див. рішення у справі «Фокс, Кемпбелл і Гартлі проти Об'єднаного Королівства (Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom) від 30 серпня 1990 року, п. 32, № 182)» ("Rishennia Yevropeiskoho sudu", 2011).

Стандарт обґрунтованості підозри, сформульований у Конвенції та практиці ЄСПЛ, застосовують також у міжнародному судочинстві, зокрема Міжнародний кримінальний суд (Amrutanshu, & Dhruv, 2016).

Зазначені стандарти доказування також застосовують в інших країнах. Зокрема у Федеративній Демократичній Республіці Непал дослідники Р. Б. Прадхананга та Л. Куншанг акцентують на необхідності формування у свідомості обвинувача добросовісної підозри щодо особи, якій має бути висунуто підозру (Pradhananga, & Kunshang, 2018, p. 32).

У ст. 1 КПК України встановлено, що порядок кримінального провадження на території України визначає лише кримінальне процесуальне законодавство України. Кримінальне процесуальне законодавство України складається з відповідних положень Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цього Кодексу та інших законів України. Пунктом 14 ч. 1 ст. 3 КПК України визначено, що притягнення до кримінальної відповідальності – це стадія кримінального провадження, яка починається з моменту повідомлення особі про підозру в учиненні кримінального правопорушення ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

Згідно з даними Єдиного звіту про кримінальні правопорушення по державі за 2019 рік Офісу Генерального прокурора, щомісяця повідомляють про підозру в учиненні близько 14,3 тис. кримінальних правопорушень ("Yedynyi zvit", 2019).

Відповідно до ч. 1 ст. 42 КПК України (в редакції Закону від 7 жовтня 2014 року № 1689-VII) підозрюваним є особа, якій у передбаченому ст. 276–279 Кодексу порядку повідомлено про підозру, особа, затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак не вручено через невстановлення її місцеперебування, проте вжито заходів для вручення в спосіб, передбачений Кодексом ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

Згідно з ч. 1 ст. 276 КПК України, повідомлення про підозру обов'язково здійснюють у порядку, передбаченому ст. 278 Кодексу, відповідно до ч. 1 якої, письмове повідомлення про підозру вручає в день його складення слідчий або прокурор, а в разі неможливості такого вручення – у спосіб, передбачений Кодексом для вручення повідомлень ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

Отже, кримінальний процесуальний закон визначає порядок повідомлення особі про підозру, окреслений у главі 22 (ст. 276–279) КПК України, шляхом вручення письмового повідомлення про підозру в день його складання слідчим або прокурором.

Вручення письмового повідомлення про підозру має здійснювати слідчий або прокурор безпосередньо, оскільки ст. 278 КПК України передбачає саме вручення повідомлення про підозру, а не його передачу в будь-який спосіб.

Крім цього, відповідно до академічного тлумачного словника української мови, вручення – дія за значенням вручити (вручати), тобто комусь що-небудь особисто, безпосередньо в руки ("Akademichnyi tлумachnyi slovnyk", 1970, р. 762).

Отже, законодавець не висвітлив сутність терміна «вручення», проте зазначив про необхідність вручення в день його складання, а в разі неможливості безпосереднього вручення письмового повідомлення про підозру зазначений у ньому особі слідчий або прокурор мають використовувати інші способи, передбачені КПК, для вручення повідомлень.

Поняття повідомлення в кримінальному провадженні визначено в ст. 111 КПК України, відповідно до ч. 1 якої, повідомлення в кримінальному провадженні є процесуальною дією, за допомогою якої слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд повідомляє певного учасника кримінального провадження про дату, час та місце проведення відповідної процесуальної дії або про прийняте процесуальне рішення чи здійснену процесуальну дію ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

Вручення повідомлення про підозру можна розглядати як процесуальну дію, за допомогою якої особу повідомляють про прийняте щодо неї процесуальне рішення, – письмове повідомлення про підозру. Специфікою такої процесуальної дії, як вручення повідомлень, зокрема повідомлень про підозру, є відсутність необхідності додаткової фіксації її результатів у протоколі, оскільки факт отримання повідомлення підтверджують особистим підписом особи безпосередньо в такому повідомленні. Проте зазначене не виключає можливості фіксації вручення письмового повідомлення про підозру за допомогою технічних засобів, відповідно до ст. 107 КПК України (Hladun, & Zelinskyi, 2018, р. 61-62).

Повідомлення в кримінальному провадженні здійснюються за умов, закріплених цим Кодексом, у порядку, передбаченому главою 11 Кодексу, за винятком положень щодо змісту повідомлення та наслідків неприбуття особи (ч. 3 ст. 111 КПК України). Главою 11 (ст. 133–143 КПК України) визначений порядок виклику слідчим, прокурором, судового виклику та приводу ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

Згідно зі ст. 133 КПК України, слідчий, прокурор під час досудового розслідування має право викликати підозрюваного, свідка, потерпілого або іншого учасника кримінального провадження у встановлених цим Кодексом випадках для допиту чи участі в іншій процесуальній дії. Слідчий, прокурор під час досудового розслідування мають

право викликати особу, якщо є достатні підстави вважати, що вона може дати показання, які мають значення для кримінального провадження, або її участь у процесуальній дії є обов'язковою ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

У ст. 135 КПК України визначено порядок здійснення виклику в кримінальному провадженні. Особа викликається до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду шляхом вручення повістки про виклик, надіслання її поштою, електронною поштою чи факсимільним зв'язком, здійснення виклику телефонним або телеграмою (ч. 1 ст. 135 КПК України).

У разі *тимчасової відсутності особи за місцем проживання* повістка для передачі їй вручається під розписку дорослому члену сім'ї особи чи іншій особі, яка з нею проживає, житлово-експлуатаційній організації за місцем проживання особи або адміністрації за місцем її роботи (ч. 2 ст. 135 КПК України).

Особа, що перебуває під вартою, викликається через адміністрацію місця ув'язнення (ч. 3 ст. 135 КПК України).

Повістку про виклик *неповнолітньої особи* вручають переважно її батьку, матері, усиновлювачу або законному представнику, а *обмежено дієздатної особи* – її піклувальнику. Інший порядок вручення повістки допускається лише у випадку, якщо це обумовлюється обставинами кримінального провадження (ч. 4 та 5 ст. 135 КПК України).

У ч. 6 ст. 135 КПК України визначено коло суб'єктів, яким надано процесуальне право вручати особі повістку про виклик, до яких належать: *працівник органу зв'язку, працівник правоохоронного органу, слідчий, прокурор, а також секретар судового засідання*, якщо таке вручення здійснюється в приміщенні суду.

Повістку про виклик *особи, яка проживає за кордоном*, вручають згідно з міжнародним договором про правову допомогу, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, а за відсутності такого – за допомогою дипломатичного (консульського) представництва (ч. 7 ст. 135 КПК України) ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

Відповідно до ч. 1 ст. 136 КПК України, належним підтвердженням отримання особою повістки про виклик або ознайомлення з її змістом іншим шляхом є розпис особи про отримання повістки, зокрема на поштовому повідомленні, відеозапис вручення особі повістки, будь-які інші дані, які підтверджують факт вручення особі повістки про виклик або ознайомлення з її змістом.

Винятком із цієї правової норми є положення, передбачені ч. 2 ст. 136 КПК України, згідно з якою якщо особа попередньо повідомила слідчого, прокурора, слідчого суддю, суд про адресу своєї

електронної пошти, надіслану на таку адресу повістку про виклик вважають отриманою у випадку підтвердження її отримання особою відповідним листом електронної пошти ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

З огляду на зазначені вище положення ст. 111, 133, 135, 136, 276–279 КПК України, належним підтвердженням отримання особою письмового повідомлення про підозру або ознайомлення з його змістом іншим шляхом можна вважати лише:

- розпис особи безпосередньо в письмовому повідомленні про підозру в день його складення;
- розпис особи про отримання письмового повідомлення про підозру, зокрема на поштовому повідомленні;
- відеозапис вручення особі письмового повідомлення про підозру;
- будь-які інші дані, які підтверджують факт вручення особі письмового повідомлення про підозру або ознайомлення з його змістом;
- надіслання письмового повідомлення про підозру на електронну пошту особи у випадку, передбаченому ч. 2 ст. 136 КПК України.

Окреслену думку обстоювали науковці О. Ю. Татаров, О. І. Тищенко, Д. М. Говорун, які зазначали, що на практиці непоодинокими є випадки, у яких повідомлення про підозру надсилали засобами поштового зв'язку, проте не було вручене адресату й повернуте відправнику у зв'язку із закінченням строку зберігання на поштовому відділенні або відмовою адресата від його отримання. Слід визначити, чи призводить до набуття особою статусу підозрюваного лише факт надіслання засобами поштового зв'язку повідомлення про підозру. На підставі результатів системного аналізу положень КПК України дослідники стверджують, що надіслання особі повідомлення про підозру засобами поштового зв'язку відповідатиме вимогам КПК України та вважатиметься належним способом такого повідомлення лише в разі вручення поштового відправлення особисто (безпосередньо) підозрюваному. Нелогічно видається зміна процесуального статусу особи в кримінальному провадженні, якщо повідомлення про підозру було надіслане їй засобами поштового зв'язку, проте не було вручене адресату з різних причин. Отже, повідомлення про підозру слід вважати здійсненим, а особу – такою, що набула статусу підозрюваного, з моменту вручення поштового відправлення, а не відправлення такого повідомлення слідчим. Факт підтвердження отримання особою повідомлення про підозру або ознайомлення з її змістом іншим шляхом мають підтверджувати засобами, визначеними в ст. 136 КПК України (Tatarov, 2014, p. 182-183).

Серед останніх судових рішень, у яких застосовано на практиці окреслені правові

висновки, можна виокремити ухвалу слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 16 січня 2020 року у справі № 991/88/20 (провадження № 1-кп/991/89/20), у якій зазначено: «...28.09.2017 Генеральна прокуратура України на ім'я ОСОБА_2 за адресою АДРЕСА_1 направила повідомлення про підозру ОСОБА_2 в кримінальному провадженні № 4201600000003490 за ст. 255, 368², 369 КК України від 28.09.2017 з правами підозрюваного. Того самого дня 28.09.2017 Генеральна прокуратура України на ім'я ОСОБА_1 за адресою АДРЕСА_2 направила повідомлення про підозру ОСОБА_1 у кримінальному провадженні № 4201600000003490 за ст. 255, 369 КК України від 28.09.2017 з правами підозрюваного. Зазначені поштові відправлення не були вручені під час доставлення та повернуті поштою до Генеральної прокуратури України, що є підтвердженням неотримання ОСОБА_2 та ОСОБА_1 повідомлень про підозру від 28.09.2017. ... Отже, слідчий суддя дійшов висновку, що ОСОБА_1 та ОСОБА_2 не було в передбачений нормами ч. 1 ст. 278, ч. 2 ст. 135 КПК України спосіб повідомлено про підозру, і тому станом на день винесення оскаржуваної постанови слідчого про зупинення досудового розслідування вони не набули статусу підозрюваних у кримінальному провадженні...» ("Ukhvala slidchoho suddi", 2020, No. 991/88/20).

Аналогічні порушення вимог чинного законодавства встановлені ухвалою слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 30 січня 2020 року у справі № 991/621/20 (провадження № 1-кп/991/634/20), ухвалою слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 25 лютого 2020 року у справі № 757/59323/19-к (провадження № 1-кп/991/461/20) та ухвалою слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 18 березня 2020 року у справі № 757/59360/19-к (провадження № 1-кп/991/1372/20) ("Ukhvala slidchoho suddi", 2020, No. 991/621/20; "Ukhvala slidchoho suddi", 2020, No. 757/59323/19-k; "Ukhvala slidchoho suddi", 2020, No. 757/59360/19-k).

Доволі поширеною в діяльності слідчих і прокурорів є практика надіслання повідомлення про підозру в учиненні кримінального правопорушення на підприємство, установу, організацію, де працює зазначена особа, наприклад, факсимільним зв'язком або поштою. З цього моменту вважають, що особа набула статусу підозрюваного. Автори констатують, що ч. 1 ст. 278 КПК України містить посилення на главу 6, яка відсилає до глави 11 ст. 135, де зазначено, що виклик може бути здійснено шляхом вручення повістки про виклик, надіслання її поштою, електронною поштою чи факсимільним зв'язком, здійснення виклику телефонним або телеграмою. Водночас у чинному кримінальному процесуальному законодавстві, крім вимоги безпосереднього вручення повідомлення про підозру,

встановлено необхідність роз'яснення процесуальних прав та обов'язків підозрюваного, підтвердження виконання вказаних дій особистим підписом підозрюваного. З огляду на такі вимоги, автори вважають, за окреслені способи вручення повідомлення про підозру не передбачено набуття статусу підозрюваного (Tyshchenko, & Novorun, 2016, p. 151).

Крім цього, О. Ю. Татаров зазначає, що актуальним також є питання щодо відповідності вимогам КПК України вручення повідомлення про підозру в учиненні кримінального правопорушення під розписку дорослому члену сім'ї особи чи іншій особі, яка з нею проживає; житлово-експлуатаційній організації за місцем проживання особи; адміністрації за місцем роботи особи. Автор стверджує, що письмове повідомлення про підозру можуть вручити також інші особи, проте надалі факт вручення повідомлення про підозру (відомостей про особу, якій його вручено) має бути зафіксовано під час розслідування (наприклад, під час проведення допиту свідка). Особа набуває статусу підозрюваного лише після фактичного вручення їй повідомлення про підозру (Tatarov, & Mirkovets, 2015, p. 269).

Окреслену правову позицію обстоюють також суди в процесі здійснення правосуддя. З останніх судових рішень можна виокремити ухвалу слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 22 жовтня 2019 року у справі № 760/25064/19 (провадження № 1-кс/991/1247/19), у якій зазначено: «...З матеріалів клопотання вбачається, що сторона обвинувачення не вручила повідомлення про підозру 06.08.2019. Надалі детектив надіслав повідомлення та повістку про виклик за місцем проживання й передав повідомлення під розписку голові квартального комітету № 42, до складу якого належить будинок, де проживає ОСОБА_1. Слідча суддя критично оцінює доводи сторони обвинувачення стосовно вручення повідомлення про підозру. У матеріалах клопотання не міститься жодного підтвердження вручення повідомлення про підозру. У цьому випадку також не застосовують положення щодо того, що стороною обвинувачення вжиті заходи для вручення повідомлення про підозру у спосіб, передбачений КПК України, для вручення повідомлень, оскільки це можливо лише за умови, якщо місце перебування особи не встановлено...» ("Ukhvala slidchoho suddi", 2019, No. 760/25064/19).

Судова практика нерідко встановлює в діяльності сторони обвинувачення порушення вимог ч. 7 ст. 135 КПК України щодо вручення письмового повідомлення про підозру особі, яка проживає за кордоном, згідно з міжнародним договором про правову допомогу, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, а за відсутності такого – за допомогою дипломатичного (консульського) представництва.

В ухвалі Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду в складі колегії суддів від 5 листопада 2019 року у справі № 760/23523/19 (провадження № 11-сс/991/123/19) зазначено: «...Враховуючи, що в даному кримінальному провадженні органами досудового розслідування було встановлене місцеперебування ОСОБА_1 тільки за адресою: АДРЕСА_1, тому слідчий суддя, з огляду на окреслені вище приписи, дійшов обґрунтованого висновку, що вручення повідомлення про підозру мало бути здійснено в порядку, що регулюється ч. 7 ст. 135 КПК України, та положення ч. 1 ст. 42 КПК України стосовно того, що стороною обвинувачення вжиті заходи для вручення повідомлення про підозру в спосіб, передбачений КПК України для вручення повідомлень, не можуть застосовуватись внаслідок обізнаності органами досудового розслідування про місцеперебування ОСОБА_1...» ("Ukhvala slidchoho suddi", 2019, No. 760/23523/19).

В ухвалі Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду в складі колегії суддів від 19 лютого 2020 року у справі № 991/991/20 (провадження № 11-сс/991/138/20) зазначено: «...Враховуючи, що в кримінальному провадженні органами досудового розслідування було встановлене місцеперебування ОСОБА_1 тільки за адресою: АДРЕСА_1, що підтверджується наданим органами досудового розслідування матеріалами (протоколом огляду, посвідкою на проживання, заявами ОСОБА_1), вручення повідомлення про підозру мало бути здійснено в порядку, що регулюється ч. 7 ст. 135 КПК України, та положення ч. 1 ст. 42 КПК України стосовно того, що стороною обвинувачення вжиті заходи для вручення повідомлення про підозру в спосіб, передбачений КПК України для вручення повідомлень, не можуть застосовуватись внаслідок обізнаності органами досудового розслідування про місцеперебування ОСОБА_1.

Колегія суддів вважає, що отримання відповіді від слідчого судді суду першої інстанції Князівства Монако – ОСОБА_4 про неможливість вручення ОСОБА_1 письмового повідомлення про підозру в учиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 369, ч. 3 ст. 27, ч. 5 ст. 191 КК України, у зв'язку з відмовою останнього від отримання будь-яких документів та відсутністю кримінального характеру справи за законодавством Князівства Монако, не може підтверджувати факт вручення ОСОБА_1 письмового повідомлення про підозру у спосіб, передбачений КПК України для вручення повідомлень.

Також колегія суддів вважає неприйнятним посилення органу досудового розслідування щодо направлення кур'єрською службою компанії АТ «ДХЛ Інтернешнл Україна» повідомлення про підозру від 2 лютого 2017 року та повідомлення про нову підозру від 14 березня 2018 року за

місцем реєстрації ОСОБА_1 за адресою: АДРЕСА_1, оскільки зазначене повідомлення було направлено поза встановленою процедурою. Крім того, згідно з відповіддю компанії АТ «ДХЛ Інтернешнл Україна», вказаний вантаж був отриманий 26 листопада 2019 року о 10 год 37 хв особою з підписом «DIDIER», а отже неможливо однозначно стверджувати, що зазначений вантаж був отриманий ОСОБА_1.

Будь-яких інших документів, які засвідчили б, що службовими особами Національного антикорупційного бюро України було вручено повідомлення про підозру та нову підозру або вжито всіх можливих і необхідних заходів для їх вручення ОСОБА_1 у спосіб, передбачений КПК України, повідомлення про підозру, складеного 2 лютого 2017 року та повідомлення про нову підозру, складеного 14 березня 2018 року, надано не було. ...Таким чином, повідомлення про підозру та повідомлення про нову підозру ОСОБА_1, в передбаченому КПК України порядку не вручено, тому ОСОБА_1 не набув статусу підозрюваного в даному кримінальному провадженні...» ("Ukhvala slidchoho suddi", 2020, No. 991/991/20).

Також в ухвалі слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 3 квітня 2020 року у справі № 757/54626/19-к (провадження № 1 кс/991/2719/20) зазначено: «...За даними слідства було встановлено, що ОСОБА_1 також має громадянство Держави Ізраїль, де зареєстровано його місце проживання, та, крім цього, фактично мешкає у Сполучених Штатах Америки та Князівстві Монако. Відповідні обставини свідчать про необхідність вручення виклику особі саме в порядку, передбаченому ч. 7 ст. 135 КПК України, оскільки особа фактично проживає за кордоном. Отже, оскільки в кримінальному провадженні встановлено, що ОСОБА_1 проживає за кордоном, повідомлення про підозру йому повинно вручатись відповідно до положень ч. 7 ст. 135 КПК України, тобто в порядку міжнародного співробітництва...» ("Ukhvala slidchoho suddi", 2020, No. 57/54626/19-к).

У разі затримання особи в порядку, встановленому ст. 208 КПК України, письмове повідомлення про підозру має бути вручено їй не пізніше ніж через 24 год з моменту її затримання, причому слідчий або прокурор повинні дотримуватися загального правила, згідно з яким письмове повідомлення про підозру вручають особі в день його складення. Вручення повідомлення про підозру здійснюється в порядку, передбаченому в ст. 276–278 КПК України.

Якщо затриманому в порядку, закріпленому в ст. 208 КПК України, після закінчення 24 год з моменту затримання не вручено письмове повідомлення про підозру, то така особа підлягає

негайному звільненню. У такому випадку звільнена особа втрачає процесуальний статус підозрюваного.

Крім цього, певною новелою чинного КПК України стала норма, визначена ч. 4 ст. 278 цього Кодексу, яка встановила, що дату й час повідомлення про підозру, правову кваліфікацію кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюють особу, із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність невідкладно вносять слідчий, прокурор до Єдиного реєстру досудових розслідувань ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

Крім того, Положенням про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, затвердженим наказом Генеральної прокуратури України 6 квітня 2016 року за № 139, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 5 травня 2016 року за № 680/28810, передбачено, що до Реєстру вносять відомості про час і дату повідомлення про підозру, зміну, скасування повідомлення про підозру, особу, яку повідомлено про підозру, правову кваліфікацію кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюють особу, із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність (ч. 4 ст. 278, ч. 2 ст. 307 КПК України) (абз. 11 п. 1 глави 2 розділу I зі змінами, внесеними згідно з наказом Генеральної прокуратури від 31 січня 2019 року № 16) ("Nakaz Heneralnoi prokuratury", 2016).

Термін «невідкладно» означає факт учинення зазначених дій слідчим чи прокурором негайно після вручення ними особі письмового повідомлення про підозру. Факт вручення має бути безпосереднім, підтвердженим належними процесуальними доказами, що виключає його передачу в будь-який спосіб.

Обмежений термін внесення вказаних відомостей щодо вручення письмового повідомлення про підозру до Єдиного реєстру досудових розслідувань сприяє своєчасному та ефективному виконанню обов'язків з боку сторони обвинувачення.

Слід акцентувати на нормі, якою було розширено поняття підозрюваного, яка з часу набуття нею чинності викликає чимало запитань через відсутність чіткого й однозначного її розуміння, що зумовлює варіативність тлумачення відповідних норм сторонами кримінального провадження та судом, а також неоднозначність їх практичної реалізації.

Оскільки окреслене питання є вкрай суперечливим і спричиняє на практиці проблеми в правозастосуванні, воно потребує окремого наукового дослідження.

Актуальним у правозастосовній діяльності також є питання щодо того, чи набуває статусу підозрюваного особа, якщо їй в порядку,

визначеному КПК України, вручено повідомлення про нову підозру або зміну раніше повідомленої підозри, проте первинне повідомлення про підозру в порядку, визначеному КПК України, вручено не було.

Відповідно до ч. 1 ст. 279 КПК України, у разі виникнення підстав для повідомлення про нову підозру або зміну раніше повідомленої підозри слідчий, прокурор зобов'язаний виконати дії, передбачені ст. 278 цього Кодексу. Якщо повідомлення про підозру здійснив прокурор, повідомити про нову підозру або змінити раніше повідомлену підозру має право виключно прокурор ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

Отже, повідомлення про нову підозру або зміну раніше повідомленої підозри можливе лише стосовно особи, яка в порядку, визначеному КПК України, набула статусу підозрюваного в кримінальному провадженні.

Приписи ч. 1 ст. 42 КПК України не встановлюють, що підозрюваним є особа, якій повідомлено нову підозру або про зміну раніше повідомленої підозри без належного вручення первинного повідомлення про підозру.

У разі якщо первинне повідомлення про підозру та повідомлення про нову підозру або зміну раніше повідомленої підозри не вручені особі в порядку, передбаченому КПК України, особа не є підозрюваним.

З огляду на висновки, зазначені вище, особа, якій не вручено первинне письмове повідомлення про підозру, навіть за належного вручення письмового повідомлення про нову підозру або зміну раніше повідомленої підозри, не є підозрюваним.

Слід акцентувати на специфіці повідомлення про підозру окремій категорії осіб, визначених у главі 37 КПК України (ст. 480–483).

Законодавець у ст. 480 КПК України визначає перелік осіб, щодо яких передбачено особливий порядок кримінального провадження, що є виявом диференціації кримінальної процесуальної форми шляхом встановлення особливого порядку проведення слідчих (розшукових) і процесуальних дій стосовно осіб, які мають особливий публічний правовий статус у суспільстві.

Згідно зі ст. 480 КПК України (з подальшими змінами та доповненнями, в редакції Закону від 2 жовтня 2019 року № 140-IX), особливий порядок кримінального провадження застосовують щодо народного депутата України; судді, судді Конституційного Суду України, судді Вищого антикорупційного суду, а також присяжного на час виконання ним обов'язків у суді, Голови, заступника Голови, члена Вищої ради правосуддя, Голови, заступника Голови, члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; кандидата у Президенти України; Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; Голови, члена Рахункової палати;

депутата місцевої ради; адвоката; Генерального прокурора, його заступника, прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури; Директора та працівників Національного антикорупційного бюро України; Голови Національного агентства з питань запобігання корупції, його заступника ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

У ч. 1 ст. 481 КПК України (з подальшими змінами та доповненнями, в редакції Закону від 4 жовтня 2019 року № 187-IX) встановлено порядок повідомлення про підозру зазначеним вище особам, у якій фактично диференційовано осіб за суб'єктами, що мають здійснити письмове повідомлення про підозру, якими є Генеральний прокурор (виконувач обов'язків Генерального прокурора), його заступник, заступник Генерального прокурора – керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, керівник регіональної прокуратури в межах його повноважень ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

Додаткові особливості порядку притягнення до кримінальної відповідальності народного депутата України визначено в ст. 482² КПК України, якою КПК України доповнено на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою приведення у відповідність із Законом України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України щодо недоторканності народних депутатів України» від 18 грудня 2019 року № 388-IX. Відповідно до абз. 6 і 7 ч. 2 ст. 482² КПК України, орган або посадові особи, які повідомили народному депутату України про підозру, зобов'язані негайно, проте не пізніше ніж за 24 год з моменту вчинення таких дій повідомити про це Голову Верховної Ради України, а в разі повідомлення про підозру Голові Верховної Ради України – першого заступника Голови Верховної Ради України ("Zakon Ukrainy", 2019, No. 388-IX).

Донедавна серед науковців та практиків тривали дискусії щодо порядку здійснення повідомлення про підозру цій категорії осіб. Наукові позиції з цього питання, як і судова практика, не є однозначними.

Деякі вчені термін «здійснення повідомлення про підозру» досліджують крізь призму системного аналізу норм КПК України як сукупність процесуальних дій слідчого та/або прокурора, зміст яких полягає в установленні юридичних і фактичних підстав для повідомлення про підозру (ст. 276 КПК України), складенні письмового процесуального документа (повідомлення про підозру) (ст. 277 КПК України) і його врученні особі (ст. 278 КПК України), а також дій щодо встановлення точного місцеперебування особи й самої особи, якій має бути вручено повідомлення про підозру, роз'ясненні прав підозрюваному, а на його прохання – детальному роз'ясненні кожного із

зазначених прав, що є невід'ємним обов'язковим етапом процедури повідомлення про підозру (ч. 2, 3 ст. 276 КПК України). Тобто виконання комплексу зазначених вище процесуальних дій належить до виключних повноважень прокурорів, передбачених у ч. 1 ст. 481 КПК України.

Інші науковці обстоюють думку, згідно з якою підписання письмового повідомлення про підозру визначеним прокурором і фактичне його вручення іншим прокурором або слідчим на підставі доручення не суперечить вимогам чинного законодавства (Atamanov, 2019, p. 74-75).

Своєрідним завершенням наукової дискусії щодо належної реалізації аналізованих норм стала постанова Великої Палати Верховного Суду від 11 грудня 2019 року у справі № 536/2475/14-к (провадження №13-34кс19), якою сформована правова позиція щодо вручення повідомлення про підозру судді. Спеціальний порядок здійснення кримінального провадження щодо судді є однією з гарантій захисту суддів від протиправного впливу та втручання будь-яких суб'єктів у їхню професійну діяльність зі здійснення правосуддя в державі. Ця гарантія має на меті також захищати суддів від дій, спрямованих на безпідставну дискредитацію судової влади в суспільстві загалом. Велика Палата Верховного Суду вважає, що вручення процесуального документа (повідомлення про підозру), а також повідомлення й роз'яснення (за необхідності) прав підозрюваному є кінцевим етапом, яким завершується процедура здійснення повідомлення про підозру судді. Однак власне вручення тексту повідомлення про підозру судді іншим суб'єктом за умови, що його було прийнято, перевірено, складено та підписано уповноваженим на це ст. 481 КПК України суб'єктом, не порушує гарантії суддівської незалежності. Подальше вручення такого документа не дає підстав вважати, що суб'єкт його вручення впливає на реалізацію цієї гарантії. Факт особистої передачі повідомлення про підозру не забезпечує додаткового захисту ні судді, ні іншим особам, щодо яких визначено спеціальний порядок здійснення повідомлення про підозру. Отже, Велика Палата Верховного Суду вважає, що вручення повідомлення про підозру судді іншою уповноваженою особою за умови, що рішення було прийняте та підписане визначеним на це ст. 481 КПК України суб'єктом, не порушує гарантії суддівської незалежності. Уповноваження іншої особи на вручення повідомлення про підозру судді, рішення про здійснення якого прийнято належним суб'єктом, на завершальному етапі здійснення такого повідомлення не призводить до порушення цієї гарантії, передбаченої в ст. 481 КПК України та ст. 49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Водночас Велика Палата Верховного

Суду зауважує, що відповідне доручення Генеральний прокурор або його заступник могли надати лише тій уповноваженій особі, яка здійснювала досудове розслідування або входила до групи, призначеної для здійснення цього кримінального провадження, відповідно до ст. 37 КПК України ("Postanova Velykoi Palaty", 2019).

Крім цього, 17 жовтня 2019 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих положень кримінального процесуального законодавства» від 4 жовтня 2019 року № 187-IX, який ст. 481 КПК України доповнив ч. 2 такого змісту: «Генеральний прокурор (виконувач обов'язків Генерального прокурора), його заступник, керівник регіональної прокуратури може доручити іншим прокурорам здійснити письмове повідомлення про підозру особам, визначеним частиною 1 цієї статті, у порядку, передбаченому 1 і 2 частинами статті 278 цього Кодексу» ("Zakon Ukrainy", 2019, No. 187-IX).

Надзвичайно важливими є такі зміни до законодавства, оскільки невизначеність цього питання мала суттєві негативні наслідки. Вважаємо, що, наприклад, Генеральний прокурор не повинен їхати до адвоката, судді, депутата тощо й особисто вручати письмове повідомлення про підозру. Суть цих гарантій полягає в тому, що повідомлення особі про підозру, стосовно якої здійснюють особливий порядок кримінального провадження у вигляді письмового процесуального документа, акта (рішення), має приймати й підписувати прокурор, який посідає за статусом позицію не нижче, ніж визначено в ч. 1 ст. 481 КПК України.

Також слід зазначити про суб'єктивний склад осіб, які мають право складати і вручати особі в передбачений законом спосіб письмове повідомлення про підозру.

Відповідно до ч. 1 ст. 278 КПК України, такими особами є слідчий або прокурор, що кореспондується з відповідними положеннями ст. 36, 40 КПК України. Згідно з п. 11 ч. 2 ст. 36 КПК України, повідомлення особі про підозру належить до компетенції прокурора, який здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням. А згідно з положенням п. 6 ч. 2 ст. 40 КПК України, слідчий уповноважений повідомляти особі про підозру, проте за погодженням із прокурором ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

Особі, яка не входить до окремої категорії, вручення повідомлення про підозру може здійснювати інший прокурор або слідчий, якому доручено здійснити таку процесуальну дію, відповідно до п. 4 ч. 2 ст. 36 КПК України (Shcherbak, 2019, p. 103).

До окремої категорії суб'єктів, які мають право скласти і вручити особі письмове повідомлення про підозру, входять прокурори, визначені в ст. 481 КПК України, якими є: Генеральний прокурор (виконувач обов'язків Генерального прокурора), його заступник, заступник Генерального прокурора – керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, керівник регіональної прокуратури в межах його повноважень ("Kryminalnyi protsesualnyi kodeks", 2012).

Отже, Закон чітко не передбачає вручення письмового повідомлення про підозру виключно тим, хто його склав. Однак, безперечно, вручити письмове повідомлення про підозру має лише уповноважений процесуальним законом або оформлений у процесуальний спосіб дорученням суб'єкт.

Повідомлення про підозру, згідно з процедурою, послідовність якої закріплена в процесуальному законі, є гарантією забезпечення права особи бути негайно й детально поінформованою зрозумілою для неї мовою про характер і причини обвинувачення, висунутого проти неї, як елемента верховенства права. Причому саме вручення письмового повідомлення про підозру як невід'ємної складової здійснення повідомлення особі про підозру має на меті забезпечити його виконання.

Зокрема, О. В. Фараон обстоює думку, згідно з якою вручення повідомлення про підозру має такі етапи: 1) підготовчий: 1.1) встановлення місцеперебування особи, якій має бути вручено повідомлення про підозру, та її виклик до слідчого, прокурора; 1.2) повідомлення про місце, дату і час вручення повідомлення про підозру інших учасників кримінального провадження, зокрема захисника у випадках, передбачених законом; перекладача, якщо особа не володіє мовою, якою проводиться кримінальне провадження; законного представника в разі вручення письмового повідомлення про підозру неповнолітньому після досягнення ним віку кримінальної відповідальності; 2) основний: 2.1) усне оголошення особі повідомлення про підозру в учиненні конкретного кримінального правопорушення, роз'яснення сутності підозри; 2.2) повідомлення особі про її процесуальні права й обов'язки, передбачені ст. 42 КПК України, роз'яснення їхньої сутності; 3) прикінцевий: 3.1) фіксація в письмовому повідомленні про підозру підпису слідчого, прокурора, який здійснив повідомлення, відомостей про місце, дату, час його вручення, підпису особи, яка отримує повідомлення; 3.2) фактична передача пам'ятки про права та обов'язки; 3.3) фактична передача письмового повідомлення про підозру особі. (Faraon, 2016, p. 156).

Вважаємо, що процес притягнення особи до кримінальної відповідальності на практиці обов'язково містить такий захід, як посвідчення

особи, якій має бути вручено письмове повідомлення про підозру шляхом перевірки документів (паспорта, посвідчення тощо). Лише після виконання цієї дії, зокрема оголосити особі письмове повідомлення про підозру та роз'яснити її сутність.

Аналізуючи роз'яснення суті повідомленої підозри, слідчий, прокурор мають у доступній для підозрюваного формі та зрозумілою для нього мовою висвітлити юридичну та іншу спеціальну термінологію, застосовано в тексті, ознайомити його з диспозицією відповідної статті КК України (Faraon, 2014, p. 116) або закону про кримінальну відповідальність, а також відповісти на інші питання, які можуть виникнути в особи.

Після роз'яснення суті письмового повідомлення про підозру слідчий або прокурор мають вручити підозрюваному пам'ятку про його процесуальні права та обов'язки, одночасно роз'яснивши їх. Отримання пам'ятки слід засвідчувати відповідною розпискою.

Наступним, завершальним етапом порядку повідомлення особи про підозру, є такий захід, як безпосереднє вручення (передання з рук у руки) слідчим, прокурором письмового повідомлення про підозру особі, яку підозрюють. На підтвердження цього в письмове повідомлення про підозру вносять підписи слідчого, прокурора, який здійснив повідомлення, місце, дата, час його вручення та підпис особи, яка отримує письмове повідомлення про підозру.

Зазначення цих даних у письмовому повідомленні про підозру є надто важливим, оскільки так підтверджується не тільки власне факт процедури повідомлення про підозру, а й факт роз'яснення суті підозри та факт вручення письмового повідомлення про підозру.

На нашу думку, цілком правильною є позиція О. В. Фараон і В. А. Шкелебей, які стверджують, що забезпечення права на захист під час повідомлення особи про підозру має враховувати: 1) належне забезпечення права підозрюваного мати захисника або відмовитись від нього у формі, встановленій кримінальним процесуальним законом; 2) можливість залучення захисника до проведення окремої процесуальної дії (повідомлення особі про підозру); 3) обов'язкову участь захисника в кримінальному провадженні у випадках, визначених КПК України, незалежно від волі підозрюваного; 4) добросовісність виконання захисником своїх професійних обов'язків; 5) створення стороною обвинувачення умов для реалізації підозрюваним права на самозахист поряд із професійним захистом зі сторони адвоката; 6) недопущення обмеження права на захист (Shkelebei, 2017, p. 112).

З огляду на окреслене вище, «вручення повідомлення про підозру» охоплює низку

процесуальних дій, які поступово мають бути виконані слідчим або прокурором, зокрема:

1) виконання слідчих (розшукових) дій та будь-яких інших процесуальних дій, спрямованих на встановлення місцеперебування особи, якій має бути вручено письмове повідомлення про підозру;

2) виклик особи до слідчого, прокурора, відповідно до вимог ст. 133, 135–143 КПК України, для виконання такої процесуальної дії, як вручення письмового повідомлення про підозру;

3) повідомлення про місце, дату і час вручення письмового повідомлення про підозру інших учасників кримінального провадження, зокрема захисника у випадках, передбачених законом; перекладача, якщо особа не володіє мовою, якою проводять кримінальне провадження; законного представника, у разі вручення письмового повідомлення про підозру неповнолітньому після досягнення ним віку кримінальної відповідальності;

4) установлення (посвідчення) особи, якій має бути вручено письмове повідомлення про підозру за допомогою перевірки документів (паспорта, посвідчення тощо);

5) усне оголошення особі повідомлення про підозру в учиненні конкретного кримінального правопорушення, роз'яснення суті підозри, відібрання в особи розписки про виконання зазначених процесуальних дій слідчим або прокурором;

6) повідомлення особі про її процесуальні права та обов'язки в статусі підозрюваного, передбачені ст. 42 КПК України, роз'яснення прав по суті (зокрема, на прохання підозрюваного – ст. 276 КПК України), вручення пам'ятки (ч. 8 ст. 42 КПК України), відібрання в особи відповідної розписки, а також надання можливостей щодо їх реалізації;

7) фактичне, безпосереднє вручення особі (передання з рук у руки) слідчим, прокурором письмового повідомлення про підозру;

8) фіксація в письмовому повідомленні про підозру підпису слідчого, прокурора, який здійснив повідомлення, відомостей про місце, дату, час його вручення, підпису особи, яка отримує письмове повідомлення про підозру;

9) невідкладне внесення слідчим, прокурором до Єдиного реєстру досудових розслідувань відповідних відомостей про виконану процесуальну дію – вручення письмового повідомлення про підозру.

Водночас існує категорія осіб, щодо яких процесуальна форма повідомлення їм про підозру має певну специфіку, тобто запроваджуються додаткові, порівняно з главою 22 КПК України, гарантії, які надає держава.

Таким чином, проведений аналіз процедури вручення письмового повідомлення про підозру як невід'ємної складової здійснення повідомлення особі про підозру дає змогу визнати, що відсутність однозначного та однакового розуміння учасниками кримінального провадження процесуальних процедур призводить до порушення принципу верховенства права, а також зумовлює потребу подальшого нормотворчого процесу в цій галузі права.

Наукова новизна

У статті висвітлено деякі проблемні питання, пов'язані з процесуальною діяльністю сторони обвинувачення під час вручення письмового повідомлення про підозру як невід'ємної складової здійснення повідомлення особі про підозру. Складнощі в цих випадках спричиненні тим, що законодавець не цілком дотримався принципу правової (юридичної) визначеності в частині такої загальноправової категорії, як «якість і точність закону», що має надзвичайне значення у формуванні та функціонуванні системи права демократичної держави. Європейський суд у своїх рішеннях неодноразово доходив висновку, що принцип правової визначеності є одним із фундаментальних аспектів верховенства права. За таких обставин практичне застосування окреслених норм є неоднотонним, часто хибним стосовно дотримання засад кримінального провадження. Усунення досліджених недоліків можливе лише шляхом внесення відповідних змін до КПК України. На підставі результатів здійсненого аналізу запропоновано власний умовний поділ етапів процесуальної діяльності сторони обвинувачення під час виконання вручення повідомлення про підозру.

Висновки

1. Вручення повідомлення про підозру передбачає низку процесуальних дій, що послідовно мають бути виконані слідчим або прокурором, які умовно поділено на дев'ять етапів. Водночас існує категорія осіб, щодо яких процесуальна форма їх повідомлення про підозру має певну специфіку, тобто запроваджуються додаткові, порівняно з главою 22 КПК України, гарантії, які надає держава.

2. Належним підтвердженням отримання особою письмового повідомлення про підозру або ознайомлення з його змістом іншим шляхом можна вважати лише: 1) розпис особи безпосередньо в письмовому повідомленні про підозру в день його складення; 2) розпис особи щодо отримання письмового повідомлення про підозру, зокрема на поштовому повідомленні; 3) відеозапис вручення особі письмового повідомлення про підозру; 4) будь-яке твердження факту вручення особі

письмового повідомлення про підозру або ознайомлення з його змістом; 5) надіслання письмового повідомлення про підозру на електронну пошту особи у випадку, передбаченому ч. 2 ст. 136 КПК України.

3. Особа, якій не вручено первинне письмове повідомлення про підозру, навіть за належного вручення письмового повідомлення про нову підозру або зміну раніше повідомленої підозри, не є підозрюваним.

4. Законом чітко не передбачене вручення письмового повідомлення про підозру виключно тим, хто його склав. Однак вручати письмове повідомлення про підозру має лише уповноважений процесуальним законом або оформленим у процесуальний спосіб дорученням суб'єкт.

Сподіваємося, що здійснене дослідження приверне увагу законодавця та практичних працівників і сприятиме підвищенню ефективності їхньої діяльності.

REFERENCES

- Akademichnyi tlumachnyi slovnyk ukraïnskoi movy (1970-1980) [Academic Interpretative Dictionary of the Ukrainian Language (1970-1980)]*. (1970). Vol. 1. Retrieved from <http://sum.in.ua/s/vruchennja> [in Ukrainian].
- Alenin, Yu.P., & Hloviuk, I.V. (2014). Povidomlennia pro pidozru: zahalna kharakterystyka ta problemy udoskonalennia [Suspicious message: general characteristics and improvement issues]. *Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy, Bulletin of the Southern Regional Center of the National Academy of Law Sciences of Ukraine*, 1, 161-169. Retrieved from <http://prc.com.ua/images/PDFnomera/1.pdf> [in Ukrainian].
- Amrutanshu, D., & Dhruv, Sh. (2016). Arrest Warrants at the International Criminal Court: Reasonable Suspicion or Reasonable Grounds to Believe? *International Criminal Law Review*, 16(1), 158-176. doi: <https://doi.org/10.1163/15718123-01601004>.
- Atamanov, O.M. (2019). Teoretychni ta praktychni aspekty protsesualnoi diialnosti storony obvynuvachennia pid chas skladannia pismovoho povidomlennia pro pidozru [Theoretical and practical aspects of the prosecution of the prosecution during the written notice of suspicion]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 4(113), 64-79. Retrieved from <https://scientbul.naiua.kiev.ua/index.php/scientbul/article/view/1171>. doi: <https://doi.org/10.33270/01191134.64> [in Ukrainian].
- Faraon, O.V. (2014). Vrchennia povidomlennia pro pidozru [Handing over suspicion message]. *Jurnalul juridic national: teorie si practică*, 2(6), 114-118. Retrieved from <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2014/2/22.pdf> [in Ukrainian].
- Faraon, O.V. (2016). Povidomlennia osobi pro pidozru u vchynenni kryminalnoho pravoporushennia [Report a person about a suspected criminal offense]. *Candidate's thesis*. Kyiv. Retrieved from http://elar.naiua.kiev.ua/bitstream/123456789/1442/1/faraon_dis.pdf [in Ukrainian].
- Hladun, O.Z., & Zelinskyi, O.V. (2018). Povidomlennia pro pidozru: kryminalna protsesualna dykhotomiia [Suspect message: criminal procedural dichotomy]. *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy, Bulletin of the National Academy of Public Prosecutor's Office of Ukraine*, 2(54), 58-72. Retrieved from http://www.visnyknapu.gp.gov.ua/files/issues-2018/Visnyk-NAPU_2_2018.pdf [in Ukrainian].
- Hryniuk, V.O. (2017). Povidomlennia pro pidozru yak forma zdiisnennia pervynnoho obvynuvachennia [Suspect notification as a form of primary prosecution]. *Forum prava, Forum right*, 1, 20-25. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2017_1_6.pdf [in Ukrainian].
- Hurtieva, L.M. (2017). Naukovi kontseptsii pidstav pryiniattia rishennia pro povidomlennia pro pidozru [Scientific concepts of grounds for deciding on suspicion reports]. *Pravova Derzhava, Constitutional State*, 28, 102-105. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2017_28_19 [in Ukrainian].
- Hurtieva, L.M., & Lukashkina, T.V. (2016). *Teoriia dokaziv u kryminalnomu sudochynstvi [Theory of evidence in criminal proceedings]*. Odesa: Feniks. Retrieved from http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10872/Gurt%D1%96%D1%94va%2C%20Lukashk%D1%96na_Teor%D1%96ia%20dokaz%D1%96v%20u%20krim%D1%96nal%60nomu%20sudochinstv%D1%96_OK.pdf?sequence=1&isAllowed=y [in Ukrainian].
- Kaplina, O.V. (2017). Povidomlennia pro pidozru: protystoiannia pravovykh pozytsii storin obvynuvachennia ta zakhystu [Suspicion Report: Confronting the legal positions of the prosecution and defense parties]. *Pravo Ukrainy, Law of Ukraine*, 12, 74-81. Retrieved from https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2017_12/pravo_2017_12_s7 [in Ukrainian].
- Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: vid 13 kvit. 2012 r. No. 4651-VI [Criminal Procedure Code of Ukraine from April 13, 2012, No. 4651-VI]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [in Ukrainian].
- Nakaz Heneralnoi prokuratury Ukrainy "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro poriadok vedennia Yedynoho reiestru dosudovykh rozsliduvan": vid 6 kvit. 2016 r. No. 139 [Order of the Prosecutor General's Office of Ukraine "On approval of the Regulation on the procedure for maintaining the Unified Register of Pre-trial Investigations" from April 6, 2016, No. 139]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-16> [in Ukrainian].
- Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 11 hrud. 2019 r. (sprava No. 536/2475/14-k, provadzhennia No. 13-34ks19) [Order of the Grand Chamber of the Supreme Court of 11 December. 2019 (Case

- No. 536/2475/14-k, Proceedings No. 13-34x19)]. *Sait "Yedynyi derzhavnyi reistr sudovykh rishen", Site "The only state register of court decisions"*. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86365236> [in Ukrainian].
- Posvystak, O.M. (2019). Zdiisnennia povidomlennia pro pidozru osobam, shchodo yakykh zdiisnuetsia osoblyvyi poriadok kryminalnogo provadzhennia [Reporting suspicion to persons subject to special criminal proceedings]. *Pidpriemstvo, hospodarstvo i pravo, Enterprise, economy and law*, 5, 280-285. doi: 10.32849/2663-5313/2019.5.52 [in Ukrainian].
- Pradhananga, R.B., & Kunshang, L. (2018). An Analytical Study of Culpable Homicide (Kartabya Jyan) under the Muluki Criminal (Code) Act, 2074 BS. *Prosecution journal*, 4, 1-61. Retrieved from https://ag.gov.np/storage/postFile/Prosecution%20Journal,%20Vol%204_1544166889.pdf.
- Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny "Sprava "Nechyporuk i Yonkalo proty Ukrainy" (zaiava No. 42310/04): vid 21 kvit. 2011 r. [Decision of the European Court of Human Rights "Case "Nechiporuk and Yonkalo v. Ukraine" (application No. 42310/04) from April 21, 2011]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_683 [in Ukrainian].
- Shcherbak, I.A. (2019). Povidomlennia pro pidozru: aktualni pytannia [Suspicious message: current issues]. *Pravove zabezpechennia intehtatsii Ukrainy v yevropeyskyi politychnyi, ekonomichnyi, bezpekovi, intelektualnyi prostir, Legal support for Ukraine's integration into the European political, economic, security, intellectual space: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*. O.H. Turchenko (Eds.). (p. 435). Vinnytsia: Don. nats. un-t im. V. Stusa. Retrieved from <http://jlsouk.donnu.edu.ua/article/view/6860/6892> [in Ukrainian].
- Shcherbak, I.A. (2019). Problemni aspekty protsedury povidomlennia pro pidozru v konteksti realizatsii pryntsyphu verkhovenstva prava [Problematic aspects of the procedure for reporting suspicion in the context of the implementation of the rule of law]. *Pravnychi chasopys Donetskoho universytetu, Law Journal of Donetsk University*, 1(37), 100-108. Retrieved from <http://jpch.donnu.edu.ua/article/view/7441/7454>. doi: 10.31558/2518-7953.2019.1.12 [in Ukrainian].
- Shkelebei, V.A. (2017). Sposoby ta poriadok vruchennia pysmovoho povidomlennia pro pidozru [Methods and procedure for serving written notice of suspicion]. *Visnyk kryminalnogo sudochynstva, Bulletin of criminal proceedings*, 4, 110-114. Retrieved from http://vkslaw.knu.ua/images/verstka/4_2017_Shkelebey.pdf [in Ukrainian].
- Tatarov, O.Yu. (2014). Problemy povidomlennia pro pidozru ta shliakhy yikh vyrishennia [Problems with reporting suspicion and how to resolve them]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy, Scientific journal of the National Academy of Public Prosecutor of Ukraine*, 4, 179-186. Retrieved from <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/4-2015/tatarov.pdf> [in Ukrainian].
- Tatarov, O.Yu., & Mirkovets, D.M. (2015). Povidomlennia pro pidozru: problemy kryminalnoi protsesualnoi rehlamentatsii [Suspect Reporting: Problems of Criminal Procedural Regulation]. *Mytna sprava, Customs business*, 1(97), vol. 2, kn. 2, 265-271. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2015_1%282.2%29_21 [in Ukrainian].
- Tyshchenko, O.I., & Hovorun, D.M. (2016). Okremi pytannia protsesualnogo poriadku povidomlennia pro pidozru v konteksti realizatsii zasady publichnosti [Separate issues of procedural procedure for the notification of suspicion in the context of the implementation of the principle of publicity]. *Pidpriemstvo, hospodarstvo i pravo, Enterprise, economy and law*, 9, 149-153. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_9_29 [in Ukrainian].
- Ukhvala Apeliatsiinoi palaty Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 5 lystop. 2019 r. (sprava No. 760/23523/19, provadzhennia No. 11-ss/991/123/19) [Decision of the Supreme Court of Appeal of the Anti-Corruption Court from November 5, 2019 (Case No. 760/23523/19, Proceeding No. 11-ss/991/123/19)]. *Sait "Yedynyi derzhavnyi reistr sudovykh rishen", Site "The only state register of court decisions"*. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85478939> [in Ukrainian].
- Ukhvala Apeliatsiinoi palaty Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 19 liut. 2020 r. (sprava No. 991/991/20, provadzhennia No. 11-ss/991/138/20) [Decision of the Supreme Court of Appeal of the Anti-Corruption Court from February 19, 2020 (Case No. 991/991/20, Proceeding No. 11ss/991/138/20)]. *Sait "Yedynyi derzhavnyi reistr sudovykh rishen", Site "The only state register of court decisions"*. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87730908> [in Ukrainian].
- Ukhvala slidchoho suddi Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 16 sich. 2020 r. (sprava No. 991/88/20, provadzhennia No. 1-ks/991/89/20) [Order of the investigating judge of the Supreme Anti-Corruption Court from January 16, 2020 (Case No. 991/88/20, Proceeding No. 1-ks/991/89/20)]. *Sait "Yedynyi derzhavnyi reistr sudovykh rishen", Site "The only state register of court decisions"*. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87112424> [in Ukrainian].
- Ukhvala slidchoho suddi Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 18 berez. 2020 r. (sprava No. 757/59360/19-k, provadzhennia No. 1-ks/991/1372/20) [Order of the investigating judge of the Supreme Anti-Corruption Court from March 18, 2020 (Case No. 757/59360/19-k, Proceeding No. 1-ks/991/1372/20)]. *Sait "Yedynyi derzhavnyi reistr sudovykh rishen", Site "The only state register of court decisions"*. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88319946> [in Ukrainian].
- Ukhvala slidchoho suddi Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 22 zhovt. 2019 r. (sprava No. 760/25064/19, provadzhennia No. 1-ks/991/1247/19) [Order of the investigating judge of the Supreme Anticorruption Court from October 22, 2019 (Case No. 760/25064/19, Proceeding No. 1ks/991/1247/19)]. *Sait "Yedynyi derzhavnyi reistr sudovykh rishen", Site "The only state register of court decisions"*. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85157866> [in Ukrainian].
- Ukhvala slidchoho suddi Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 25 liut. 2020 r. (sprava No. 757/59323/19-k, provadzhennia No. 1-ks/991/461/20) [Order of the investigating judge of the Supreme Anti-Corruption Court from February 25, 2020 (Case No. 757/59323/19-k, Proceeding No. 1-ks/991/461/20)]. *Sait "Yedynyi derzhavnyi reistr sudovykh rishen", Site "The only state register of court decisions"*. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85157866> [in Ukrainian].

- sudovyykh rishen", Site "The only state register of court decisions". Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87918129> [in Ukrainian].
- Ukhvala slidchoho suddi Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 3 kvit. 2020 r. (sprava No. 57/54626/19-k, provadzhennia No. 1-ks/991/2719/20) [Order of the investigating judge of the Supreme Anti-Corruption Court from April 3, 2020 (Case No. 57/54626/19-k, Proceeding No. 1-ks/991/2719/20)]. Sait "Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovyykh rishen", Site "The only state register of court decisions". Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88690931> [in Ukrainian].
- Ukhvala slidchoho suddi Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 30 sich. 2020 r. (sprava No. 991/621/20, provadzhennia No. 1-ks/991/634/20) [Order of the investigating judge of the Supreme Anti-Corruption Court from January 30, 2020 (Case No. 991/621/20, Proceeding No. 1-ks/991/634/20)]. Sait "Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovyykh rishen", Site "The only state register of court decisions". Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87452226> [in Ukrainian].
- Yednak, V., Vitiuk, D., Krut, K., & Grokholskyi, V. (2020). Ensuring the Rights of the Person When Notifying of Suspicion or Detention Suspicion of Committing a Criminal Offense. *Amazonia Investiga*, 9(25), 423-428. Retrieved from <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1089/999>.
- Yedynyi zvit pro kryminalni pravoporushennia po derzhavi za sichen-hruden 2019 r. [The only report on criminal offenses by state for January-December 2019]. Sait "Heneralna prokuratura Ukrainy", Site "Prosecutor General's Office of Ukraine". Retrieved from https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113897&libid=100820&c=edit&_c=fo [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy z metoiu pryvedennia u vidpovidnist iz Zakonom Ukrainy "Pro vnesennia zmin do stat' 80 Konstytutsii Ukrainy shchodo nedotorkannosti narodnykh deputativ Ukrainy": vid 18 hrud. 2019 r. No. 388-IX [Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine with the Purpose of Alignment with the Law of Ukraine "On Amendments to Article 80 of the Constitution of Ukraine on the Immunity of People's Deputies of Ukraine" from December 18, 2019, No. 388-IX]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/388-20> [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vdoskonalennia okremykh polozhen kryminalnoho protsesualnoho zakonodavstva": vid 4 zhovt. 2019 r. No. 187-IX [Law of Ukraine "On Amendments to Some Legislative Acts of Ukraine on Improvement of Certain Provisions of Criminal Procedure Legislation" from October 4, 2019, No. 187-IX]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-IX> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Академічний тлумачний словник української мови (1970–1980): в 11 т. 1970. Т. 1. С. 762. URL: <http://sum.in.ua/s/vruchennja>.
- Аленін Ю. П., Гловук І. В. Повідомлення про підозру: загальна характеристика та проблеми удосконалення. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2014. № 1. С. 161–169. URL: <http://prc.com.ua/images/PDFnomera/1.pdf>.
- Amrutanshu D., Dhruv Sh. Arrest Warrants at the International Criminal Court: Reasonable Suspicion or Reasonable Grounds to Believe? *International Criminal Law Review*. 2016. Vol. 16. Issue. 1. P. 158–176. doi: <https://doi.org/10.1163/15718123-01601004>.
- Атаманов О. М. Теоретичні та практичні аспекти процесуальної діяльності сторони обвинувачення під час складання письмового повідомлення про підозру. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 4 (113). С. 64–79. URL: <https://scientbul.naiu.kiev.ua/index.php/scientbul/article/view/1171>. doi: <https://doi.org/10.33270/01191134.64>.
- Фараон О. В. Вручення повідомлення про підозру. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2014. № 2 (6). С. 114–118. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2014/2/22.pdf>.
- Фараон О. В. Повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ. 2016. 248 с. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/1442/1/faraon_dis.pdf.
- Гладун О. З., Зелінський О. В. Повідомлення про підозру: кримінальна процесуальна дихотомія. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2018. № 2 (54). С. 58–72. URL: http://www.visnyknpu.gp.gov.ua/files/issues-2018/Visnyk-NAPU_2_2018.pdf.
- Гринюк В. О. Повідомлення про підозру як форма здійснення первинного обвинувачення. *Форум права*. 2017. № 1. С. 20–25. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2017_1_6.pdf.
- Гуртієва Л. М. Наукові концепції підстав прийняття рішення про повідомлення про підозру. *Правова Держава*. 2017. № 28. С. 102–105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2017_28_19.
- Гуртієва Л. М., Лукашкіна Т. В. Теорія доказів у кримінальному судочинстві: навч.-метод. посіб. Одеса: Фенікс, 2016. 80 с. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10872/Gurt%D1%96%D1%94va%2C%20Lukashk%D1%96na_Teor%D1%96ia%20dokaz%D1%96v%20u%20krim%D1%96nal%60nomu%20sudoc hinstv%D1%96_OK.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Капліна О. В. Повідомлення про підозру: протистояння правових позицій сторін обвинувачення та захисту. *Право України*. 2017. № 12. С. 74–81. URL: https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2017_12/pravo_2017_12_s7.
- Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
- Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань: наказ Генеральної прокуратури України від 6 квіт. 2016 р. № 139. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-16>.

- Постанова Великої Палати Верховного Суду від 11 груд. 2019 р. (справа № 536/2475/14-к, провадження № 13-34к/19). *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86365236>.
- Посвистак О. М. Здійснення повідомлення про підозру особам, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження. *Підприємство, господарство і право*. 2019. № 5. С. 280–285. doi: 10.32849/2663-5313/2019.5.52.
- Pradhananga R. B., Kunshang L. An Analytical Study of Culpable Homicide (Kartabya Jyan) under the Muluki Criminal (Code) Act, 2074 BS. *Prosecution journal*. 2018. Vol. 4. P. 1–61. URL: https://ag.gov.np/storage/postFile/Prosecution%20Journal,%20Vol%204_1544166889.pdf.
- Справа «Нечипорук і Йонкало проти України» (заява № 42310/04) : рішення Європейського суду з прав людини від 21 квіт. 2011 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_683.
- Щербак І. А. Повідомлення про підозру: актуальні питання. *Правове забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, безпековий, інтелектуальний простір* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 23 квіт. 2019 р.) / за заг. ред. О. Г. Турченко. Вінниця : Дон. нац. ун-т ім. В. Стуса, 2019. 435 с. URL: <http://jlsouk.donnu.edu.ua/article/view/6860/6892>.
- Щербак І. А. Проблемні аспекти процедури повідомлення про підозру в контексті реалізації принципу верховенства права. *Правничий часопис Донецького університету*. 2019. № 1 (37). С. 100–108. URL: <http://jpch.donnu.edu.ua/article/view/7441/7454>. doi: 10.31558/2518-7953.2019.1.12.
- Шкелебей В. А. Способи та порядок вручення письмового повідомлення про підозру. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 4. С. 110–114. URL: http://vkslaw.knu.ua/images/verstka/4_2017_Shkelebeey.pdf.
- Татаров О. Ю. Проблеми повідомлення про підозру та шляхи їх вирішення. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2014. № 4. С. 179–186. URL: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/4-2015/tatarov.pdf>.
- Татаров О. Ю., Мірковець Д. М. Повідомлення про підозру: проблеми кримінальної процесуальної регламентації. *Митна справа*. 2015. № 1 (97). Ч. 2. Кн. 2. С. 265–271. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2015_1%282.2%29_21.
- Тищенко О. І., Говорун Д. М. Окремі питання процесуального порядку повідомлення про підозру в контексті реалізації засади публічності. *Підприємство, господарство і право*. 2016. № 9. С. 149–153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_9_29.
- Ухвала Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 5 листоп. 2019 р. (справа № 760/23523/19, провадження № 11-сс/991/123/19). *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85478939>.
- Ухвала Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 19 лют. 2020 р. (справа № 991/991/20, провадження № 11-сс/991/138/20). *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87730908>.
- Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 16 січ. 2020 р. (справа № 991/88/20, провадження № 1-кц/991/89/20). *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87112424>.
- Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 18 берез. 2020 р. (справа № 757/59360/19-к, провадження № 1-кц/991/1372/20). *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88319946>.
- Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 22 жовт. 2019 р. (справа № 760/25064/19, провадження № 1-кц/991/1247/19). *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85157866>.
- Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 25 лют. 2020 р. (справа № 757/59323/19-к, провадження № 1-кц/991/461/20). *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87918129>.
- Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 3 квіт. 2020 р. (справа № 757/54626/19-к, провадження № 1-кц/991/2719/20). *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88690931>.
- Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 30 січ. 2020 р. (справа № 991/621/20, провадження № 1-кц/991/634/20). *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87452226>.
- Yednak V., Vitiuk D., Krut K., Grokholskyi V. Ensuring the Rights of the Person When Notifying of Suspicion or Detention on Suspicion of Committing a Criminal Offense. *Amazonia Investiga*. 2020. Vol. 9 (25). P. 423–428. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1089/999>.
- Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за січень–грудень 2019 р. *Генеральна прокуратура України* : [сайт]. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113897&libid=100820&c=edit&c=fo.
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою приведення у відповідність із Законом України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України щодо недоторканності народних депутатів України» : Закон України від 18 груд. 2019 р. № 388-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/388-20>.
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих положень кримінального процесуального законодавства : Закон України від 4 жовт. 2019 р. № 187-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-IX>.

Стаття надійшла до редколегії 27.02.2020

Atamanov O. – Postgraduate Student of the Department of Pre-Trial Investigation of the Educational and Scientific Institute No. 1 of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7637-6392>

Delivery of a Written Notice of Suspicion as an Integral Part of Attracting a Person to Criminal Liability

The **purpose** of the article is to analyse the criminal procedure legislation of Ukraine with regard to the concept of servicing a written notice of suspicion as an integral part of notifying a person of suspicion in order to define current theoretical and practical problems of the legislation, as well as to propose the ways to solve them. **Methodology.** In view of the said aim, specificity of the object and subject of the research, the methodological tool has been chosen. During the research, a system of methods of scientific cognition has been applied: the formal logic (abstraction, analogy, deduction, induction, synthesis) – to study the content of the matter under consideration; the systematic analysis – to outline directions of improvement of criminal procedure legislation of Ukraine; the theoretical approach – in the process of study of scientific, educational and methodological literature. The **scientific novelty** consists in the systematic analysis of the criminal procedure legislation of Ukraine, as well as determination of theoretical and practical problems, which, if not solved, may lead to non-compliance of the procedural activity of the prosecution when serving a written notice of suspicion, as an integral part of notifying a person of suspicion, with the objectives of criminal proceeding and the warranties set out by the international treaties. Based on the results of the research, the following **conclusions** have been drawn: 1) «service of a notice of suspicion» includes a number of procedural actions that have to be consistently performed by an investigator or prosecutor and which are conveniently divided into certain stages. However, there is a separate category of persons, for whom the procedural form of their notification of suspicion has certain particularities, i.e. additional (if to compare with Chapter 22 of the Criminal Procedure Code of Ukraine) warranties provided for by the state shall be introduced; 2) acknowledgment of receipt by a person of a written notice of suspicion or familiarization with its content in another way may be considered proper provided that: a) there is a person's signature on a written notice of suspicion, put on the day of notice drafting; b) there is a person's signature certifying receipt of a written notice of suspicion, including on a postal notification; c) there is a video recording confirming service of a written notice of suspicion to a person; d) there is any other information confirming that the person has been notified in writing of suspicion or familiarized with its content; e) a written notice of suspicion was sent to a person's e-mail in the case provided for by Part 2 of Article 136 of the CPC of Ukraine; 3) the person who has not been served with the initial written notice of suspicion, irrespective of duly servicing of the written notice of the new suspicion or change of the previously notified suspicion, shall not be deemed a suspect; 4) the law does not explicitly stipulate that a written notice of suspicion must be served exclusively by the persons who drafted it, however, the notice shall be served only by the person authorized by the procedural law or by an entity appointed by procedural means.

Keywords: suspicion; notice; notice of suspicion; suspect; written notice of suspicion; service of a written notice of suspicion.